

De impact van blauwtong

In exportstallen wachten 2500 drachtige vaarzen op vertrek naar buitenland

De ziekte blauwtong houdt de rundveesector in een groot deel van België, Nederland en Duitsland in zijn greep. Een langere periode van exportverbod is niet ondenkbaar. Wanneer andere delen van het land snel worden vrijgegeven lijkt te schade te overzien.

Lang is gedacht dat de virusziekte bluetongue, in de volksmond eenvoudigweg blauwtong genoemd, alleen in de warme streken rond de evenaar voorkwam. Maar mogelijk is de import van een virusdragende herkauwer in combinatie met de voor de knut gunstige warme julimaand (zie kader) de reden dat de ziekte zich voor het eerst openbaarde in Kerkrade.

De gevolgen voor de veehouderij – en met name de fokkerijsector – zijn groot, zo valt te horen van Gerard Scheepens, directeur van KI Samen. 'Alles ligt stil. Het is afwachten wat er van hogerhand besloten wordt.' De stierenstallen van KI Samen liggen in Grashoek in het toe-

zichtgebied van waaruit niets mag worden geëxporteerd naar het buitenland of naar andere delen van Nederland. KI Samen kon net rekenen op veel (inter)nationale belangstelling voor Skalsumer Jorryn. 'We hebben wel geleerd van de vorige dierziekten. We hebben op diverse locaties in het land voldoende grote voorraden sperma aangelegd zodat onze inseminatoren en verkopers voorlopig nog genoeg voorraad hebben. We maken ons nog niet direct zorgen, maar als het lang duurt gaat het wel geld kosten.' Ook CR Delta heeft 'strategische voorraden' op verschillende depots in binnen- en buitenland, meldt woordvoerder Bertil Muller. 'Die voorraden zijn voor enkele

maanden toereikend; we hoeven voorlopig geen "nee" te verkopen.' Toch, wanneer het exportverbod langer duurt, kunnen de depots in Vlaanderen niet meer bevoorrad worden omdat ook dat export betekent. 'We moeten niet op de feiten vooruitlopen', aldus Muller. 'We hebben een aantal fokstieren in Tsjechië en de VS gestationeerd om risico's bij een dierziekte-uitbraak te spreiden. Vanuit die stations kunnen we blijven leveren.' Een van de fokstierlocaties van CR Delta en VRV ligt in Beers in het toezichtgebied. Normaal gesproken wordt vers sperma vanuit Beers dagelijks naar Deventer vervoerd waar het ingevroren en gedistribueerd wordt. Omdat Deventer buiten het toezichtgebied ligt, is dit niet meer mogelijk. 'We hebben een noodlaboratorium ingericht, zodat we sinds dinsdag weer rietjes kunnen invriezen', aldus Muller.

Vaarzenexport

Het exportverbod treft ook de vaarzenexport. In verschillende exportstallen wachten in totaal 2500 vaarzen op vertrek

naar het buitenland. Daarvan zijn er 2200 bestemd voor Rusland, meldt Jan Venneman, directeur van Veepro. 'Wanneer deze dieren niet weg kunnen betekent het een enorme waardedaling en kostenpost. Ze mogen wel binnen de eigen regio worden afgezet, maar dan praat je over andere prijzen.' Vanuit Rusland is nog geen reactie gekomen op de blauwtong-uitbraak, geeft Venneman aan. 'In Rusland kan men laconiek reageren en na een test op blauwtong de dieren toch accepteren of de grens volledig dichtgooien. Het is afwachten.'

Marc van Lee, woordvoerder van Vion, wil niet op de zaken vooruitlopen wie opdraait voor de schade wanneer uiteindelijk de vaarzen niet geëxporteerd worden. 'Het is belangrijker dat we het vertrouwen van de minister en de importerende landen behouden. Op korte termijn betekent dat extra kosten, maar werken aan de lange termijn is belangrijker.' Een lichtpuntje voor de fokkerijsector kan Venneman onder voorbehoud melden. 'Rietjes sperma die vóór 1 mei 2006 zijn geproduceerd mogen normaal worden vervoerd en geëxporteerd. Die verordening zal nog op papier worden gezet, maar zoals het er nu naar uitziet geeft dat verlichting voor de KI-organisaties.' Het is

Knutten brengen virus over

Geen mug, maar de veel kleinere knut zorgt voor de verspreiding van het blauwtongvirus. De aanwezigheid van de één millimeter grote knut (behorend tot de vliegenfamilie Ceratopogonidae) in Nederland en België is niet nieuw, wel dat specifieke knutsoorten het blauwtongvirus verspreiden. De knut zuigt eens in de vier dagen bloed bij een slachtoffer en leeft twee tot drie maanden. Neemt hij bloed op van een met blauwtong besmet dier, dan ontwikkelt zich in de knut in veertien dagen het virus, zodat de knut bij het opnieuw steken van een dier de be-

smetting door kan geven. In het gestoken dier vermenigvuldigt het virus zich en na ongeveer vijf dagen kan het dier ziek worden.

Een knut gedijt in warme streken

wel mogelijk dat de verdenkingen van blauwtong in Sneek en Woerden nog roet in het eten gooien.

De economische schade voor de sector zou volgens Helmut Saatkamp van de leerstoelgroep Bedrijfseconomie van Wageningen Universiteit nog mee kunnen vallen. Tenminste, vergeleken met monden klauwzeer. 'Het vervoeren van melk of het slachten en vervolgens exporteren van runderkarkassen kan gewoon doorgaan. Bedrijven hoeven niet geruimd te worden en van volledige sterfte binnen een veestapel is geen sprake. Individueel kan een aantal bedrijven in de export of rundveeverbetering wel flinke schade-posten krijgen.'

Saatkamp berekende dat in 2005 de bruto-export van levende dieren (slachtrunderen) 29 miljoen euro bedroeg. Aan fokdieren ging voor 57 miljoen euro de grens over, aan sperma 20 miljoen.

Traanogen en kapotte spenen

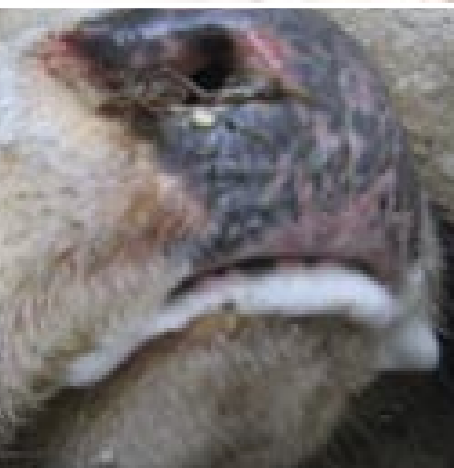
De Gezondheidsdienst voor Dieren verbaast zich over het feit dat blauwtong zich zo noordelijk in Europa manifesteert en over de manier van uiting. 'Over het algemeen wordt aangenomen dat het virus bij het rund subklinisch aanwezig is en bij het schaap klinisch', legt Daan Dercksen, specialist kleine herkauwers van de GD, uit. 'In Limburg troffen we op een aantal bedrijven met schapen en runderen juist koeien aan met traanogen en schuim op de bek. Bij één rund troffen we ook kapotte spenen met korsten aan.' Virologen verwachten dat een besmet schaap zestig dagen het virus in het bloed draagt (viremisches), een rund honderd dagen. Verspreiding van het virus kan ook via sperma of via moeder op vrucht (embryo). Daarom zijn maatregelen in de veeverbeteringssector noodzakelijk.

Pascal Houbaert, woordvoerder van het Belgisch Federaal Voedsel Agentschap, FAVV, geeft aan dat op de elf Belgische bedrijven waar tot nu toe blauwtong definitief is vastgesteld de ziekte niet massaal om zich heen grijpt. 'We hebben niet de illusie dat het bij dit aantal bedrijven zal blijven, maar de snelheid van het virus is niet vergelijkbaar met die van vogelpest of varkenspest.'

In tegenstelling tot Nederland stelde België niet direct na het vinden van blauwtong een exportverbod in. 'Wij hebben ons gewoon aan de EU-richtlijnen gehouden', geeft Houbaert als reden aan. 'We willen niet vooruitlopen op de situatie. Waarom Nederland dat wel doet? Dat moet je in Nederland nagaan.'

Jaap van der Knaap

Voor schapen is blauwtong dodelijk, voor koeien niet, al zijn er verschijnselen mogelijk als schuim op de bek (zie inzetje)

Theo Bleser. Epen: 'Informatie veelal zelf opzoeken'

De melkkoeien van Theo en Wim Bleser uit Epen gaan 's nachts op stal, nuchtere stierkalveren mogen niet weg en een drie weken oud fokstierkalf dat bestemd is voor HG blijft voorlopig op het erf. 'Wanneer dit de schade blijft, dan is die te overzien', meldt Theo Bleser vanuit Zuid-Limburg, waar in het eigen dorp op een schapenbedrijf blauwtong is geconstateerd. 'Ons stikstofvat zit nog vol en we zijn niet echt bang dat onze eigen

koeien ziek worden. Het is heel anders dan tijdens de MKZ, dat was toen echt het gesprek van de dag. Vervelend is meer dat je informatie over wat mag of moet veelal zelf moet opzoeken.' Vreemd vindt Bleser dat hij dieren moet opstallen terwijl schapen in natuurgebieden of van boeren die geen stallen hebben, gewoon kunnen blijven lopen. 'Eén lijn trekken zou meer duidelijkheid geven. Dat geldt ook voor de Europese regelgeving. Waarom moet Nederland vooroplopen? Wanneer we één Europa willen, dan moeten we ook echt die grenzen weghalen.'